

- Q1.** भारतीय संविधानाची महत्वाची वैशिष्ट्ये तपासा व भारताच्या ऐतिहासिक अनुभवांनी त्यातील लोकशाही मूल्ये व मूलभूत हक्क कसे आकारले हे विश्लेषण करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
Examine salient features of the Indian Constitution and explain how India's historical experiences have shaped its Democratic Values and Fundamental Rights. (Answer in 150 words)
-
- Q2.** 15 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारसीचे मूल्यांकन करा आणि त्याची 14 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारसीसोबत तुलना करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
Evaluate the recommendations of 15th Finance Commission and compare it with 14th Finance Commission's recommendations. (Answer in 150 words)
-
- Q3.** आंतर-राज्य परिषदेच्या कोणत्या समस्या आहेत ? त्यावर उपाययोजना सुचवा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
What are the problems of Inter-State Council ? Suggest measures for it. (Answer in 150 words)
-
- Q4.** 'संसदीय कामकाजाच्या आरोग्यात झालेली घसरण, ज्यामुळे लोकशाहीचा एक प्रमुख आधारस्तंभ म्हणून तिची भूमिका कमकुवत होत आहे'. चर्चा आणि विश्लेषण करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
'The decline in the health of Parliamentary functioning, weakening its role as a key pillar of Democracy.' Discuss and analyse. (Answer in 150 words)
-
- Q5.** भारतामध्ये चांगले प्रशासन (सुशासन) आणि पारदर्शकता सुनिश्चित करण्यात कार्यकारी आणि न्यायपालिका ह्यांची भूमिका स्पष्ट करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
Explain the role of the executive and judiciary in ensuring good governance and promoting transparency in India. (Answer in 150 words)
-
- Q6.** संयुक्त राष्ट्रांच्या सुधारणेची गरज या संदर्भात संयुक्त राष्ट्रांच्या 'Summit of Future, 2024' चे चिकीत्सक परीक्षण करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
Critically examine the United Nation's 'Summit of Future, 2024' with reference to the need of United Nation's reforms. (Answer in 150 words)
-
- Q7.** प्रधानमंत्री जन धन योजनेने 28 ऑगस्ट, 2025 रोजी आपल्या परिवर्तनकारी अंमलबजावणीची 11 वर्षे पूर्ण केली आहेत. वंचित लोकसंख्येचा आर्थिक समावेश वाढविण्यात योजनेच्या यशाचे व परिणामकारकतेचे मूल्यांकन करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) **10**
The Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana has completed 11 years of transformative implementation on 28 August 2025. Evaluate its success and effectiveness in promoting financial inclusion of deprived population. (Answer in 150 words)
-

- Q8.** दारिद्र्य आणि उपासमार कमी करण्याचे उपाय सांगा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) 10
Explain the measures to reduce poverty and hunger. (Answer in 150 words)
-
- Q9.** भारतीय प्रशासकीय सेवेमध्ये पार्श्वमार्गाने प्रवेश करण्याच्या संभाव्य परिणामांवर भारतीय नोकरशाही रचना आणि प्रशासनाच्या संदर्भात चर्चा करा. (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) 10
Discuss the potential impacts of lateral entry into the Indian Administrative Service on the Bureaucratic structure and Governance in India. (Answer in 150 words)
-
- Q10.** भारत आणि जपान यांच्यातील 'नेक्स्ट जनरेशन मोबिलिटी पार्टनरशीप'ची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत ? यामुळे भारतातील वाहतुकीच्या आव्हानांवर मात करण्यास कशी मदत होणार आहे ? (उत्तर १५० शब्दांत लिहा) 10
What are the notable features of the 'Next Generation Mobility Partnership' between India and Japan ? How is it likely to address the mobility challenges in India ? (Answer in 150 words)
-
- Q11.** "संविधान दुरुस्ती करण्याचा संसदेचा अधिकार व्यापक आहे परंतु तो अमर्याद नाही". या विधानाची मूलभूत रचना सिद्धांत आणि अलीकडील घटनात्मक घडामोडींच्या पार्श्वभूमीवर चर्चा करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) 15
"Parliament's power to amend the Constitution is wide but not unlimited". Discuss the statement in the light of Basic Structure Doctrine and Recent Constitutional Developments. (Answer in 250 words)
-
- Q12.** 'विकेंद्रीकरण निर्देशांक हा सहकारी संघराज्य प्रणाली आणि स्थानिक स्वशासनाचे बळकटीकरण करण्यासाठी एक साधन म्हणून काम करतो, ज्यामुळे राज्यांना सुधारणेची क्षेत्रे ओळखता येतात आणि अधिक सक्षम व प्रभावी पंचायतीसाठी सर्वोत्तम पद्धती अवलंबता येते.' वरील कथना संदर्भात पंचायत विकेंद्रीकरण निर्देशांक 2024 वर भाष्य करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) 15
'The Devolution Index serves as a tool for strengthening co-operative federalism and local self governance, enabling states to identify areas for improvement and adopt best practices for more empowered and effective Panchayats'. Comment on Panchayat Devolution Index 2024 with reference to above statement. (Answer in 250 words)
-
- Q13.** पंचायत राज योजनेत ग्राम पंचायतीचे स्थान व महत्व सांगा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) 15
Explain the position and importance of the Gram Panchayat in the Panchayat Raj System. (Answer in 250 words)

- Q14.** लोकपालाचे अधिकार, जबाबदाऱ्या आणि मर्यादा यावर चर्चा करा. त्याची तुलना स्वीडनच्या लोकपालाशी (JO) करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Discuss the powers, responsibilities and limitations of Lokpal. Compare it with Sweden's Ombudsman (JO). (Answer in 250 words)
-
- Q15.** मागील तीन वर्षातील मालदिव मधील राजकीय घडामोडींवर भाष्य करा. त्या भारतासाठी हानीकारक ठरू शकतात काय ? त्यासाठी उपाययोजना सुचवा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Comment on the political developments in the Maldives in the last three years. Should they be harmful to India ? Suggest measures for it. (Answer in 250 words)
-
- Q16.** भारताच्या राष्ट्रीय हिताच्या संदर्भात सार्क (SAARC) आणि बिमस्टेक (BIMSTEK) ची तुलना करा. भारतासाठी या प्रादेशिक संघटनांचे काय महत्त्व आहे ? (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Compare the SAARC and BIMSTEK with reference to national interest of India. What are significance of these regional organization for India ? (Answer in 250 words)
-
- Q17.** बचत गटांच्या वाढ आणि विकासात सरकारी योजनांची भूमिका स्पष्ट करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Explain the role of government schemes in the growth and development of self-help groups. (Answer in 250 words)
-
- Q18.** समाजातील दुर्बल घटकांसाठी केंद्र व राज्य सरकारांच्या कल्याणकारी योजनांची माहिती सांगा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Provide information about the welfare schemes of the Central and State Governments for the weaker sections of the society. (Answer in 250 words)
-
- Q19.** मानवी संसाधनाच्या विकासात आरोग्य आणि शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
Explain the role of health and education in the development of human resources. (Answer in 250 words)
-
- Q20.** सन २०४७ पर्यंत विकसित भारताचे ध्येय गाठण्याच्या दिशेने भारत वाटचाल करत असताना, ई-गव्हर्नन्स हे प्रशासनाचे भविष्य घडवण्यात एक प्रमुख आधारस्तंभ म्हणून उदयास येत आहे. स्पष्ट करा. (उत्तर २५० शब्दांत लिहा) **15**
As India moving towards the goal of Viksit Bharat by 2047, E-Governance emerges as a key pillar in shaping the future of Governance. Elaborate. (Answer in 250 words)
-